SVERIGES RIKSDAG

Motion till riksdagen 2026/27:1890

av Jim Svensk Larm m.fl. (S)

Kontroll över de ökade kostnaderna för HVB-hem och familjehem

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheterna att HVB-hem ska drivas i offentlig regi och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheterna att införa ett familjehemsregister samt riktlinjer för dygnspriser för familjehem och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Sveriges socialtjänster står i stora utmaningar att bedriva sin verksamhet samtidigt som kostnaderna ökar inom områden som inte går att styra över. Socialtjänsterna möter en verklighet där allt fler barn och unga är i behov av stöd och skydd samtidigt som lagstiftaren ställer allt högre krav på verksamheten utan att finansieringen följt med.

Barn i samhällets vård i HVB- eller familjehem är några av samhällets allra mest utsatta.

Familjehemmen är enligt forskningen en bättre miljö för barn som behöver placeras än ett HVB-hem och ett familjehem kan ge ett barn i behov en trygg familjär uppväxt med värme och kärlek. Tyvärr vet vi att så inte alltid är fallet. I de värsta fallen har samhället placerat utsatta barn i hem där de utsatts för övergrepp. Ett nationellt

familjehemsregister skulle underlätta informationsdelningen mellan kommuner inför placeringen och därmed minska risken att ett barn placeras i ett olämpligt familjehem.

Även hos HVB-hemmen blir placeringar felaktiga. Larmen har varit allt för många om barn som inte fått den omsorg eller behandling de har rätt till – om vanvård och om övergrepp. Varje fall är ett fall för mycket.

Samhället har ett stort ansvar för de barn och unga som har en sådan livssituation att de inte kan bo kvar med sin ursprungsfamilj och där samhället därför tar över ansvaret för barnet. Men kommunernas socialtjänster har idag allt för begränsade möjligheter till kontroll och uppföljning.

Trots att HVB-hem ska erbjuda vård och trygghet har det blivit ett marknadsmisslyckande där det till och med förekommer att gängkriminella driver HVB-hem, rekryterar unga in i gängvåld.

Samhället måste ta tillbaka kontrollen. Kommunernas socialtjänster måste ha förutsättningar att bedriva sin livsviktiga verksamhet.

Även de skenade kostnaderna är ett stort problem. I media i somras kunde vi läsa hur storstäderna larmar om att kostnaderna för placeringar i HVB-hem skenar när privata bolag saltar notan. Men det är inte bara i storstäderna som kostnaderna skenar. Kommuner runt om i Sverige står inför samma problem både vad gäller HVB-hem, familjehem och förstärkta familjehem där privata aktörer gör stora vinster på barns utsatthet och behov av stöd.

Det finns goda exempel. I Hudiksvall startar kommunen nu upp en egen HVB-verksamhet i kommunal regi som ett sätt att bedriva en bra verksamhet samtidigt som kostnaderna minskar. Intresset från andra kommuner i Gävleborg är stort och projektet kommer att följas av forskare från Högskolan i Gävle som ett led i att utveckla verksamheten.

Alla förtjänar att leva i trygghet. Men när kostnaderna ökar och insynen minskar riskerar det att leda till att färre får den hjälp som behövs genom exempelvis skyddade boenden och HVB-hem. Ett omtag behövs gällande barn och unga i samhällets vård. Det offentliga måste ta över vården.

Jim Svensk Larm (S)

Sanna Backeskog (S) *Linnéa Wickman (S)*